

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Publieke consultatie NEC-programma

Nota van beantwoording

Reactie op zienswijzen op het NEC-programma, opgesteld volgens richtlijn EU 2016/2284

Datum: 21 januari 2019

Status: versie voor Tweede Kamer

Inleiding

Van dinsdag 6 november tot en met maandag 17 december 2018 was er de gelegenheid om een zienswijze te geven op het Nederlandse NEC-programma. Dit NEC-programma beschrijft:

- hoe de emissies van luchtverontreinigende stoffen zijn afgenomen;
- de prognoses voor de emissies;
- dat Nederland met de doorwerking van bestaand en vastgesteld beleid gaat voldoen aan de emissiereductieverplichtingen.

Het gaat hierbij om de uitstoot van vijf luchtverontreinigende stoffen, waarvoor in de NEC-richtlijn per land een maximale uitstoot is vastgelegd. Dit is de eerste keer dat Nederland in het kader van de herziene NEC-richtlijn EU 2016/2284 moet rapporteren. Vanaf 2019 moet Nederland elke vier jaar het NEC-programma actualiseren.

De kennisgeving van de publieke consultatie heeft gestaan in de Volkskrant van maandag 5 november 2018 en is op dezelfde datum gepubliceerd in de Staatscourant (Nr. 62055). De zienswijzen konden digitaal, per post of mondeling worden ingediend. Meer informatie over de publieke consultatie is te vinden op de website www.platformparticipatie.nl/nec.

Gedurende de consultatieperiode zijn er vier zienswijzen binnengekomen van drie burgers en een organisatie. Vanaf de volgende pagina worden de binnengekomen zienswijzen beantwoord. De zienswijzen zijn op volgorde van binnenkomst weergegeven, waarbij de reacties van burgers geanonimiseerd zijn opgenomen. In de tabel zijn steeds in de linker kolom de hoofdpunten uit de zienswijze weergegeven en in de rechter kolom is de beantwoording opgenomen. In de beantwoording is per zienswijze aangegeven hoe we hiermee omgaan in het NEC-programma.

Inhoud zienswijze	Beantwoording
<p>Referentienummer: 61151755</p> <p>Een inwoner van Loosdrecht laat weten bezorgd te zijn over de luchtkwaliteit en is bang dat mensen daar ziek van worden. Ook maakt deze persoon zich zorgen over de straling van elektrische apparatuur.</p>	<p>Het NEC-programma gaat over maatregelen om emissies van stoffen die de gezondheid schaden in Nederland te verminderen. Het NEC programma is gebaseerd op Europese besluitvorming, met als doel om door emissies te reduceren de luchtkwaliteit te verbeteren en daarmee de gezondheid van de Nederlandse en Europese bevolking te verbeteren.</p> <p>Het rapport van de Gezondheidsraad (Gezondheidswinst door schonere lucht, Gezondheidsraad 2018/01) laat zien dat de kwaliteit van de lucht de laatste decennia aanzienlijk is verbeterd. Deze trend zal zich de komende jaren voortzetten. Het Rijk werkt verder aan het Schone Lucht Akkoord waarin wordt gestreefd naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit. In 2019 wil het kabinet het Schone Lucht Akkoord aan de Tweede Kamer voorleggen.</p> <p>De NEC richtlijn en het NEC programma gaan uitsluitend over emissies van stoffen en niet over straling.</p>
<p>Referentienummer: 61411782 Energie-Nederland</p> <p>De belangrijkste conclusie van het concept-NEC-programma is dat Nederland met het vastgestelde en verwachte beleid zal voldoen aan de plafonds die in de richtlijn voor 2020 en 2030 zijn opgenomen. Energie-Nederland onderschrijft deze conclusie. Onze verwachting is daarbij dat de verwachte niveaus voor SO₂ en NO_x in 2030 nog lager zullen uitpakken als gevolg van de uitvoering van verdergaand klimaatbeleid. Met name de afspraken uit het Klimaatakkoord waar nu de laatste hand aan wordt gelegd zullen hiervoor een verdere impuls geven. Volgens die afspraken zal in 2030 ten minste 75% van alle elektriciteit in Nederland worden opgewekt met zon of wind en wordt niet langer gebruik gemaakt van kolen voor stroomopwekking. De elektriciteitssector zal tegen die tijd daarom niet meer bijdragen aan de uitstoot van SO₂ en slechts minimaal aan de uitstoot van NO_x. In dat licht is aanvullend luchtbeleid voor de elektriciteitssector ook niet noodzakelijk en zou zeker niet kosteneffectief zijn.</p>	<p>Voor de luchtkwaliteit is het van belang dat emissies worden gereduceerd. Het beleid van de regering is er op gericht om een permanente verbetering van de luchtkwaliteit te bereiken. Ook is de verwachting van het Rijk (en die van PBL) dat klimaatbeleid tot extra reducties zullen leiden van luchtverontreinigende stoffen en op die manier zal bijdragen aan de doelstelling op het vlak van luchtkwaliteit. Medio 2019 zullen de precieze effecten van het klimaatakkoord op luchtverontreinigende stoffen door PBL worden opgeleverd. De (onder andere door Energie-Nederland aangedragen) informatie over het klimaatbeleid/klimaatakkoord zal daarbij worden meegenomen, met dien verstande dat voor elektriciteitsopwekking uit gas of biomassa het nog steeds relevant is hier emissiebeleid op te blijven voeren.</p>

Inhoud zienswijze	Beantwoording
<p>Onze opmerkingen bij het conceptprogramma zijn daarom beperkt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Op pagina 4 wordt verwezen naar het Energieakkoord. Bij de beschrijving van de inhoud van dit akkoord mist één belangrijke afspraak, die ook relevant is voor de emissie van SO₂ en NO_x in Nederland, namelijk: de afspraak om vijf kolencentrales uit de jaren '80 te sluiten. Deze afspraak is later ingevuld door een wijziging van het Activiteitenbesluit en heeft ertoe geleid dat drie kolencentrales vanaf 1 januari 2016 zijn gesloten en twee centrales in juni 2017. 2. Op pagina 5 wordt verwezen naar afspraken in het Regeerakkoord over kolencentrales. De tekst meldt dat het besloten zou zijn om kolencentrales te sluiten. Dat is geen correcte weergave. Het kabinet heeft een wetsvoorstel voorbereid waarin het gebruik van kolen voor elektriciteitsopwekking wordt verboden. De ingangsdatum van dat verbod hangt af van het rendement van de centrale. Voor twee centrales uit de jaren '90 eindigt de mogelijkheid om kolen te stoken eind 2024. Voor de overige centrales eind 2029. De centrales zelf worden echter niet gesloten en eigenaren kunnen in principe met een andere brandstof gebruik van deze centrales blijven maken 3. Diezelfde passage vermeldt de invoering een CO₂-minimumprijs voor de elektriciteitssector. Daarover heeft het kabinet in de appreciatiebrief over het voorstel voor hoofdlijnen van het Klimaatakkoord aangegeven om bij invoering de risico's voor leveringszekerheid in overweging te nemen. Naar een definitief prijspad wordt nog gezocht. De voorkeur is om voor CO₂-beprijzing in Europees verband afspraken te maken en indien nodig in pentalateraal verband. Deze inzet vormt nadrukkelijk onderdeel van het Klimaatakkoord. 4. Op pagina 15 volgt een bespreking van geboekte resultaten op basis van cijfers over de periode 1990 – 2016. Inmiddels heeft het CBS meer actuele cijfers gepubliceerd. Ons advies is om de meest actuele cijfers op te nemen in de definitieve rapportage. Een actualisering van de cijfers maakt het ook mogelijk in beeld te brengen wat het effect is geweest op de uitstoot van SO₂ 	<p>Hieronder is aangegeven hoe de opmerkingen zijn meegenomen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. In het NEC-programma is onder de kop "Energieakkoord" een beknopte beschrijving gemaakt van deze wijziging in het Activiteitenbesluit en dat als gevolg daarvan vijf oude kolencentrales zijn gesloten. Ook in de samenvatting van het NEC-programma is een vergelijkbare aanpassing gemaakt. 2. Deze opmerking is verwerkt onder de kop "Regeerakkoord" en in de samenvatting van het NEC-programma. Het wetsvoorstel is op 12 oktober 2018 aanhangig gemaakt bij de Raad van State zie: https://wetgevingskalender.overheid.nl/Regeling/WGK009153 Ook dat is verwerkt in de tekst. 3. Onder de kop "Regeerakkoord" is toegevoegd: "Hiervan heeft de regering op 5 oktober 2018 in een brief naar de kamer [Kamerstuk 32 813 nr. 220 herdruk] aangegeven het kabinet vast wil houden aan de invoering van een CO₂-minimumprijs per 2020, maar dat ze de risico's voor de leveringszekerheid in overweging neemt." 4. In het kader van consistentie maken we in het NEC-programma voornamelijk gebruik van historische emissies en prognoses uit het Informative Inventory Report (IIR) 2018. Deze IIR rapportage stellen RIVM en PBL voor de Europese Commissie jaarlijks op, in het kader van de emissieverplichtingen volgend uit de

Inhoud zienswijze	Beantwoording
<p>en NO_x door het sluiten van vijf kolencentrales conform het Energieakkoord. Voor SO₂ zal dat dat ten minste 4 kton bedragen en voor NO_x ten minste 3 kton.</p>	<p>NEC richtlijn en CLRTAP. De meest recente versie is de IIR 2018, waarin gerealiseerde emissies zijn opgenomen tot en met het jaar 2016. De CBS cijfers voor 2017 zijn voorlopige cijfers en daarom is ervoor gekozen om deze cijfers niet mee te nemen. Wel is voor de overzichtelijkheid op pagina 15 een tabel opgenomen met emissies van 2005, 2010, 2015 en 2016 [bron IIR 2018], ter aanvulling van de (meer kwalitatieve) beschrijving eronder.</p>
<p>Referentienummer: 61490353</p> <p>Een inwoner van Oegstgeest uit zijn zorgen ten aanzien van de luchtkwaliteit in Nederland, en de wijze waarop de luchtkwaliteit wordt gemonitord. Specifiek ten aanzien van het nu voorliggende NEC-programma voor Nederland benoemt deze persoon aanvullend de volgende aandachtspunten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. In uw beantwoording van De Richtlijn geeft u terecht aan, dat veel van de verbeteringen van de luchtkwaliteit in het verleden dankzij de Europees beleid is bereikt. Ik hecht er waarde aan om in dit schrijven dank uit te spreken voor dit Europese beleid. Wel ben ik verbaasd, dat de geformuleerde doelstellingen voor Nederland in Bijlage 2 van De Richtlijn gemiddelde reducties vragen, terwijl er juist in Nederland een achterstand bestaat in luchtkwaliteit en hogere reductiepercentages nodig zijn om deze achterstand in te halen. Ik verzoek u hogere ambities te formuleren, dan in De Richtlijn zijn beschreven. 2. In de stukken wordt enkel beschreven de situatie t/m 2016. Graag wijs ik erop, dat luchtkwaliteitsdata in Nederland algemeen goed beschikbaar zijn en niet duidelijk is, waarom de RIVM rapportage van 2018 met verouderde data werkt. Ten overvloede verwijs ik naar Bijlage 1 van De Richtlijn welke een beschrijving van 2017 vereist voor de voorgenomen rapportage aan de commissie in 2019. 3. Er wordt beschreven, dat men wil werken aan een Schone Lucht Akkoord (SLA), om de luchtkwaliteit problematiek aan te pakken, maar geconstateerd wordt, dat hiervoor geen ambities zijn geformuleerd. Ik verzoek u daarom om tenminste een targetdatum te stellen, wanneer men in Nederland wil voldoen aan de WHO normen. Dit sluit aan bij punt 1. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De emissiereducties zijn als onderhandelingsresultaat vastgelegd in de NEC richtlijn. Het NEC-programma beschrijft hoe Nederland deze emissiereducties gaat behalen. 2. Er zijn op dit moment geen definitieve emissiegegevens voor het zichtjaar 2017 beschikbaar, vandaar dat in het NEC-programma gebruik wordt gemaakt van data geldend voor 2016. Deze cijfers komen uit de IIR 2018. Pas in het februari/maart 2019 komen cijfers voor het jaar 2017 beschikbaar (zoals bijlage 1 van de NEC richtlijn voorschrijft). Op dat moment zal het NEC-programma al voorgelegd zijn aan de Tweede Kamer, aangezien het NEC programma uiterlijk op 1 april 2019 bij de Europese Commissie ingediend moet worden. 3. Het NEC-programma richt zich op de maatregelen die nodig zijn om te voldoen aan de eisen in de NEC-Richtlijn. Het Schone Lucht Akkoord maakt daar geen deel van uit. Het opstellen van dit akkoord en de keuzes die hierin gemaakt worden, volgen een eigen proces. Het NEC-programma beperkt zich tot het geven van enige achtergrondinformatie over het Schone Lucht Akkoord voor zover nu bekend. In 2019 wil het kabinet het Schone Lucht Akkoord aan de Tweede Kamer

Inhoud zienswijze	Beantwoording
<p>4. U verwijst in uw beantwoording naar het Energie-, het Klimaat- en het Regeerakkoord. Graag breng ik onder uw aandacht dat het primaire doel van het energieakkoord, te weten 14% hernieuwbare energie in 2020, nog niet in zicht is: voorlopig ligt het aandeel nog onder 7,5% (incl. november 2018). Daarnaast wordt in het Klimaatakkoord uitgegaan van een bestaande reductie van broeikasgassen conform Urgenda vonnis van 25% in 2020, terwijl we thans op 12-13% reductie zitten (incl. september 2018). Duidelijk mag zijn, dat als bestaande reductie lager is, ook het doel van het klimaatakkoord verder uit beeld raakt. Het regeerakkoord beschrijft verder een mooie wereld in 2030. Ik vraag u echter om vooral om de hier genoemde doelen voor 2020 goed in uw programma te verankeren en daarbij ook aan te geven welke additionele maatregelen worden getroffen, die leiden tot het halen van deze doelen. Deze maatregelen dragen bij aan schonere lucht en zijn volgens De Richtlijn relevant.</p> <p>5. In verder detail wordt aandacht gevraagd voor uw voorgenomen harmonisatie van toegestane milieuzones. De thans voorgenomen milieuzones leggen geen beperking op voor diesels die thans in Duitse binnensteden worden geweerd (Euro 4/5) en dat zal voor gedeeltelijk (Euro 5) ook na 2025 zo blijven. Om de import van vuile diesels uit Duitsland te stoppen, moeten gemeenten het recht behouden, om strengere milieuzones te mogen handhaven. Zolang dat niet kan, raad ik deze harmonisatie af.</p>	<p>voorleggen.</p> <p>4. Het NEC-programma geeft aan hoe Nederland zal voldoen aan de emissiereductieverplichtingen voor de vijf luchtverontreinigende stoffen in de NEC-richtlijn. Het is geen verantwoording van hoe Nederland CO₂ reductiedoelstellingen gaat halen. Wel is ter informatie een beknopte beschrijving van het huidige klimaatbeleid opgenomen in het NEC-programma.</p> <p>5. Het NEC-programma richt zich op het reduceren van emissies en niet op het beleid ten aanzien van de inrichting van milieuzones.</p>
<p>Referentienummer: 61497707 Een inwoner van Leiderdorp heeft een zelfde zienswijze ingediend als de voorgaande zienswijze met referentienummer: 61490353</p>	<p>Zie het antwoord op de zienswijze met referentienummer: 61490353 hierboven.</p>
<p>Toevoeging n.a.v. consultatie</p>	<p>Na de publieke consultatie is het consultatieproces uitgebreider toegelicht in de samenvatting van het NEC-programma.</p>